Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta 9.12.2015 klo 9.00

Asiantuntijalausunto

Asia: O 20/2015 vp

Tulevaisuusvaliokunnan selvityshankkeet 2015 - 2019

Teema: Jakamistalous

Lausunnon laatija: Jenni Selosmaa

Jakamistalous on kuluttajan näkökulma kiertotalouteen

Jakamistalous mahdollistaa kiertotalouden. Kuluttajat ovat olennainen lenkki siinä tavaroiden kierrossa, johon kiertotaloudessa pyritään. Jotta raaka-aineita ja resursseja voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti, tulee kuluttajien olla mukana varmistamassa tavaroiden ja raaka-aineiden uudelleenkäyttöä ja kierrätystä.

Jakamis- ja kiertotalouden systeemissä kuluttajan kannattaa ostaa kestäviä, laadukkaita ja päivitettäviä tuotteita, joiden myyntiarvo säilyy mahdollisimman hyvin. Kun uudelleenkäyttö ja kierrätys ovat tiedossa etukäteen, kuluttaja valitsee harvemmin kertakäyttöhyödykkeitä tai muuten heikkolaatuisia tuotteita.

Nykyään kuluttaja ostaa entistä enemmän palveluja ja elämyksiä kuin uusia tuotteita. Kun kaikkia mahdollisia tarvittavia tavaroita ei tarvitse ostaa omaksi ja tavaramäärää pyritään pikemminkin vähentämään kodeissa, valitsee kuluttaja kenties mieluummin matkan tai konserttilipun kuin uuden television tai CD-levyn.

Omistamisesta on tullut yliarvostettua monien kulutustavaroiden ja muiden nopeasti arvoaan menettävien hyödykkeiden kuten esim. auton osalta. Turha kuluttaminen, jossa tavara päätyy nopeasti kaatopaikalle, ei ole kestävän talouden eikä luonnon kantokyvyn mukaista.

Aktiiviset kansalaiset ottavat yhä enemmän vastuuta omasta toimeentulostaan ja hyvinvoinnistaan

Jakamistaloudessa kuluttajan kannattaa investoida arvoa tuottaviin hyödykkeisiin ja omaan tai tiimimuotoiseen yritystoimintaan. Näiden investointien avulla kuluttajalla on mahdollisuus hankkia lisätuloja. Yhä kasvava osa ihmisistä tekee töitä ja ansaitsee elantonsa yrittäjämäisen toiminnan kautta.

Jakamistalous monipuolistaa ja synnyttää uutta elinkeinotoimintaa, jossa menestyvät ne,

joilla on selkeä fokus asiakkaiden palvelemisessa ja arvon tuottamisessa. Jakamistalouden palvelut tuottavat käyttäjälle usein enemmän sosiaalista arvoa kuin saman alan perinteiset palveluntarjoajat (vrt. Airbnb ja hotelli). Aktiivinen kuluttaja osaa itse valita, minkä tyylistä palvelua hän kulloinkin haluaa.

Jakamistaloudessa kuluttajat asioivat enenevissä määrin keskenään, käyden kauppaa tavaroilla ja palveluilla. Isojen yritysten ja instituutioiden markkina-asema ja valta saattavat tästä syystä heiketä, elleivät ne osaa markkinoida omia erityispiirteitään nykyistä paremmin.

Kansalaiset ottavat enenevissä määrin itse vastuuta omasta toimeentulostaan ja hyvinvoinnistaan. Tämä kehityssuunta on toivottava ja sitä voi tukea perustulolla.

Kansalaisilta voi edellyttää kirjanpitoa omista tuloista ja tulonhankinnan menoista sekä sähköisen veroilmoituksen tekoa. Erilaiset työosuuskunnat voivat tarjota palveluita näiltä osin.

Jakamistalous kasvattaa talouden ja yhteiskunnan iskunkestävyyttä

Kansalaisten voimaantuminen jakamistalouden mahdollistamien uusien toimintamallien ja helppokäyttöisten palvelujen myötä johtaa talouden ja koko yhteiskunnan iskunkestävyyden kasvuun. Koska moni palvelu on yhteisöllinen ja niissä asioidaan suoraan toisen ihmisen kanssa, yksilöiden sosiaaliset turvaverkot kehittyvät. Lisäksi mahdolliset tulonlähteet monipuolistuvat. Kansalaisten vastuullisuus kasvaa sitä mukaa kun pienimuotoista yritteliäisyyttä tulee vähitellen näkyviin omassa elinpiirissä. Yhteiskäyttöiset resurssit vähentävät ihmisten synnyttämää ekologista kuormaa ja ympäristöriskejä.

Jakamistalouden mallit perustuvat osittain hajautettuun toimintamalliin perinteisen keskitetyn mallin sijasta. Jakamistalous vahvistaa myös paikallistaloutta. Verkostomallinen ja hajautettu toimintaympäristö vähentää systeemistä riskiä koko talousjärjestelmän romahtamisesta. Vahva paikallistalous puolestaan nopeuttaa tällaisesta romahduksesta toipumista.

Jenni Selosmaa on kauppatieteiden maisteri, rahoitusasiantuntija ja yrittäjä. Selosmaa on kirjoittanut jakamistaloutta käsittelevän kirjan *Kaikki jakoon! Kohti uutta yhteisöllistä taloutta* yhdessä Sitran Vesa-Matti Lahden kanssa. Kirjan on julkaissut Atena Kustannus vuonna 2013.

Jenni Selosmaa on yksi vaikuttavuusinvestoimisen edistämiseen keskittyvän Impactor Consulting Osk:n perustajista.